

Oponentský posudek – bakalářská práce; 14.9.2011

Student: Alena Tkadlečková

Název práce: Požehnání v pokoji a pokoj v požehnání

Katedra religionistiky

Vedoucí práce: Doc. Pavel Hošek, ThD.

Oponent: Mgr. Matěj Hájek

Alena Tkadlečková předložila k obhajobě bakalářskou práci s názvem „Požehnání v pokoji a pokoj v požehnání“. Předložená práce je badatelským počinem v oboru religionistiky v rámci jednooborového studijního programu Evangelická teologie na ETF UK. Práce byla odevzdána v řádném termínu a je opatřena všemi formálními náležitostmi.

I. Struktura a obsah

Práce má přehlednou strukturu, která vydařeně sleduje logiku badatelského úsilí studentky. V „Úvodu“ je srozumitelně a úsporně představeno téma práce i její hlavní teze. Tématem je průzkum sémantického a věcného vztahu mezi důležitými teologickými, biblickými a liturgickými veličinami, kterými jsou *požehnání*, resp. *pokoj*. Autorka v práci prověřuje hned 4 teze. 1. Mezi požehnáním a pokojem je prý „úzká souvislost“, 2. Pokoj se stává dominantní složkou požehnání, 3. O požehnání a pokoj je třeba zápasit a 4. Požehnání a pokoj má proměňující vliv na vztah člověka k Bohu a ostatním lidem. Práce je rozdělena na dva hlavní metodické celky. První celek (I. Pojmy požehnání a pokoj) je jazykovým průzkumem stěžejních biblických pojmů označujících sledované skutečnosti. Druhý celek (II. Požehnání a pokoj v příbězích) prověřuje hlavní teze rozbořením narativů třech významných SZ postav – Jákoba, Jeremjáše a Jóba. Dynamika požehnání a pokoje na jejich životní cestě je pak vždy porovnána se sémantickou strukturou ústředního berachotického výroku, totiž „áronovského požehnání“ z Nu 6,24-26. V části I. 1. je obstojně vysvětlena základní statistika i gramatické souvislosti pojmů *beracha* a *šalóm*. Je zde znovu zmíněna teze o blízké souvislosti, ba významovém překryvu obou sledovaných pojmů. Tato teze je však opřena pouze o citaci z jednoho (!) teologického slovníku (str. 11,12) a dále o sekundární překladatelskou variantu stěžejních hebrejských pojmů zmíněnou ve slovnících překladových (str. 8 bez přesné citace zdroje). Vydařenější je postřeh o dynamice („děj, akt“) slova *beracha*, resp. *statice* („stav“) slova *šalóm*. Toto pozorování je vyvozeno z dominantního verbálního (b-r-ch), resp. substantivního (š-l-m) výskytu daných kořenů (str. 9-10). Z tohoto (a dalších) zjištění pak autorka vedena pozorováním klasiků starozákonní evangelické biblistiky (Bič, Heller, příležitostně Prudký, Beneš) a nesena povznášejším proudem výkladů prof. Balabána vyvozuje závěr, že požehnání je „síla“, zatímco pokoj „je darovaným cílem, k němuž je tato síla napřena“ (str. 17, srov. str. 40). Anebo že pokoj je v určitém smyslu „vrcholem“ požehnání (str. 40,41). Nebo opět jinak, že „pokoj je více spjat s věkem budoucím, kdežto požehnání s věkem přítomným“ (str. 13). Tento základní vztahový vzorec mezi požehnáním a pokojem pak autorka prověřuje na zmíněné narativní látce. Výběr látky je určen pojmovým i tématickým důrazem na sledované fenomény. V případě Jákoba dochází ke zjištění, že není požehnání jako požehnání. To právě přichází až po nočním zápase patriarchy při brodu (str. 23,24,26). Dynamika požehnání a pokoje v Jákobově životě je srovnána s „graduující strukturou“ áronovského požehnání. Podobným způsobem je zhodnocen zápas o požehnání v případě Jeremjáše a Jóba. U těchto postav je navíc

zdůrazněna zástupná poloha jejich vlastního utrpení, které je prostředkem požehnání (a pokoje coby cíle) pro ostatní (srov. str. 32,38,39). Na základě této interpretační práce dochází autorka k závěru, ve kterém potvrzuje čtyři zmíněné teze- totiž úzkou věcnou souvislost a dynamický vztah mezi požehnáním a pokojem, dále napětí mezi darovaností a zápasem o požehnání, resp. pokoj. A konečně proměňující moc požehnání a pokoje, která má svůj důsledek v šíření pokoje a požehnání od požehnaného do okolí.

II. Hodnocení

Je třeba vyzdvihnout velmi dobrou schopnost úsporné a jasné formulace poznatků i tezí. Autorka sleduje od počátku do konce svou vícevrstevnou tezi a daří se jí v závěru přehledně shrnout své poznatky. Občas se objevuje pojmová nevyjasněnost (str. 12 – „základním vztahem mezi oběma pojmy je tedy věcný soulad, shoda, přičemž tento soulad je zároveň jedním ze shrnujících významů obou pojmů...oba odkazují k ideálnímu stavu - k dobru....ideální stav je plnost pokoje i požehnání), ojedinele dochází ke zmatku ve větné stavbě (str. 20 – „...a tak projev boží přízně, který Abrahamovi chyběl, ale k úplnosti požehnání mu zase celý život zápasí, aby požehnání jemu slíbené bylo úplné.“ – patrně chyba v redakci).

V tezích práce je patrné napětí mezi důrazem na významovou shodu pokoje a požehnání na jedné straně (str. 11,12,19,40), a na dynamický (ba místy i kauzální) vztah mezi oběma pojmy na straně druhé (srov. str. 13,17,40,41). V této věci nedochází autorka k jasnému závěru, což ale vzhledem ke studované problematice nemusí být na škodu.

Diskutabilní je autorkou přijatá teze o „postupném zduchovnění“ (str. 13,14,41) pojetí požehnání a pokoje ve zbožnosti Izraele. Za tímto čtením etymologie biblických pojmů, resp. dějin izraelského náboženství, lze tušit moderní hypotézu o přirozeném vzniku duchovních hodnot na základě psychologické projekce pozemské naděje „na nebe“. Je třeba doplnit, že je to pouze jeden z možných jazykovědných, resp. náboženskofilozofických přístupů.

Práce je opřena o zdroje z okruhu české protestantské biblistiky a religionistiky. Prospělo by doplnění o zdroje mimo kolorit současné či nedávné evaneglické teologie a též trochu širší rozhled po literatuře zahraniční.

V práci se objevuje několik drobných gramatických chyb (str. 12,14,17,18,19,20,24,25,29,30,41). Po formální stránce je jinak elaborát vpořádku.

Na základě zmíněných skutečností navrhuji hodnocení: B - C

S úctou a přáním Božího požehnání,

Matěj Hájek